

Ahokotasuna irakaskuntzan

Aski ezaguna da aspaldiko urteetan ahalegin berezia burutu duela Gipuzkoako Ikastolen Elkarteak, Foru Aldundiaren babesean, arlo honen inguruan. Ikastoletatik hasi eta ahalik eta eskola gehienetan, ahokotasuna eta bereziki bertsolaritza, irakaskuntzan txertatzen. Bide horretatik, metodologia bat ere burutu zuen bere garaian, arlo horren mailaz-mailako programaketa zenbait liburu eta kasetetan argitaratuz.

Modu batera edo bestera, eta Euskal Herri mailan, irakaskuntza bereganatzen joan da apurka apurka, plangintza honen mezua eta esanahia, batez ere hizkuntzaren osagarri eta lagungarri izan daitekeen tresna bezela, euskara lantzeko beste baliabide bat gehiago bezala, alegia.

Orain arteko ekimen hori alferrikakoa izan gabe, irakaskuntza beste arrasto batean sartzera doa, ordea, azken denboraldi honetan, Erreforma izeneko birregituraketan, alegia.

Aldaketa horrek, zenbait berrikuntza bultzako dituen ikasmateria-len antolaketa berria suposatzen du, besteak beste.

Eta aldi hau oso egokia izan daiteke guretzat, aprobetxatzen jakiten baldin badugu behintzat, ahokotasunaren arlo guzti hori, behin-goz Euskarazko gaian txertatuz eta testuliburuetan integratuz.

Ahokotasuna diogunean, ahalik eta modu zabalean ulertu nahi genuke: Kantu herrikoiak, atsotitzak, ahokorapiloak, kontakizunak, ditxoak, leiendak, koplak eta olerkiak, bertsogintza...

Oraingoz, LEHEN HEZKUNTZAKO, I. Zikloko 1. eta 2. Mailetarako materialak kaleratu dira. EUSKARA 1 eta EUSKARA 2 liburuetan aurki daiteke AHOZKOTASUNAREN arlo hori ere, bertan txertatua. Arlo honetan azaltzen diren kantu, koplak, olerkiak eta bertsoak, liburuen izenburu bereko bi kasetetan aurki daitezke grabatuta, liburuen osagarri eta ikasle-irakasleen lagungarri.

Guri dagokigunez, dagoeneko, II eta III Zikloko 3, 4, 5 eta 6 Mailarako materiala ere prestatu dugu. Lehen Hezkuntza osorako Ahoz-kotasunaren Programaketa, eduki, helburu (kontzeptualak, prozedurazkoak eta jarrerazkoak) eta metodologia burututa dago. Beste gauza da, hauen argitarapena noizkorako izango den. Nolanahi ere, aurtengo urtean, Elkar-G.I.E.ren eskutik, material guzti hau kalean ikustea espero dugu.

Euskararen barruko AHOZKOTASUNAREN atal horretan, 2 zati nagusi bereizi ditugu, Lehen Hezkuntzako 6 urte horietarako:

1.- ZU ERE KANTARI

2.- KONTU KANTARI

1. Zu ere kantari

a) Edukia

I. Zikloa: 1. eta 2. maila

Kopla Txikia: —Haurrak Ikas zazue
—Jose txo Olaberriko
—Ama begira zazu
—Ikusi nuenean

Egitura honen inguruko ariketak.

II. Zikloa: 3. eta 4. maila

Kopla Txikia: —Furra furra
—Akerra ikusi dugu
—Gure eliz dorreko
—Elurra teilatuan

Zortziko Txikia: —Astoa ikusi nuen
—Maritxu nora zoaz
—Behin batean Loiolan
—Xarmangarria zera
—Pasaiako plazatik
—Hargin andaluza
—Triste bizi naiz eta
—Nere sentimentua

Neurri Txikiko ariketak.

III. Zikloa: 5. eta 6. maila

Kopla Handia: —Ala Kinkiri
 —Donostiako hiru damatxo
 —Armen hartzera
 —Axuri beltza
 —Biba Rioja
 —Aita-semeak.

Zortziko Handia: —Pello Joxepe
 —Norteko trenbidea
 —Loreak udan
 —Frantses euskaldun bat
 —Hormatxoriak
 —Ari naizela

Neurri handiko ariketak.

b) *Helburuak*

—Kopla eta bertso jakin horien doinuak ikasi eta beroien egitura ezagutu. (Konzeptuala)

—Teknika eta mekanikaren lehen urratsetan (Neurria eta errima, bereziki) trebatzen joan ariketen bidez. (Prozedurazkoa)

—Kanturako joera sortu eta indartu. (Jarrerazkoa)

c) *Metodologia*

Behin eta berriz kantatu eta buruz ikasi atal honetako kopla eta bertsoak.

Ariketak, idatziz nahiz ahoz egin, aurkezpena beti ahoz eta kantatuz. Soluzio jakin eta bakarreko ariketak, bakarka egin. Eta besteak, taldeka, edo binaka gutxienez.

2. *Kontu kantari*a) *Edukia*

Jolas eta haur giroko kantu eta olerkiak, ditxoak, txisteak, xelebrekeriak, asmakizunak, ahokorapiloak, astakeriak, hitz-jarioak, atso-titzak, hitz-jokoak, kantu zaharrak, pasadizuak, ipuinak, leiendak, bert-sogintza, koplak, olerkiak, irudi literarioak...

b) Helburuak

—Jolas giroko kantu, olerki, ditxo, esaera, ahokorapilo eta gainontzeko elementuak ezagutu eta ikastea. (kontzeptuala)

—Hizketarako trebezia, grazia eta bizitasun hori lortzeko, ahalik eta gehien praktikatzea: Irakurri, kontatu, errezitate, antzestu, entzun, kantatu... (Prozedurazkoa)

—Kontakizunak kontatzeko, irakurtzeko eta entzuteko joera eta zaletasuna lortzea. (Jarrerazkoa)

c) Metodologia

Kantu, olerki, aho-korapilo, ditxo eta gainontzekoak buruz ikasi, eszenifikatu, antzekoak sortu gelan kantatu eta kontatzeko...

Era honetan, ikasle guztiek egingo dute topo ahozkotasunaren inguruko magiarekin, mailaz-maila eta unitatez-unitate, era apalean bada ere. Gehiago sakondu nahi duenak, Bertso Trenera eta Bertso Galaxiara jo dezake, bertan material osagarria aurki dezakeelarik.

Mikel Mendizabal eta Antton Kazabon